

HUNGARIAN ABSTRACTS UNGARISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ÖSSZEFOGLALÓK

NAGY J. ENDRE (167. o.)

Simone Weil: A misztikus aszkéta: Az írás a múlt század nagy, majdnem katolizált, bár vitatott személyiségének, Simone Weilnek az életművével foglalkozik. Először áttekinti az életpályáját az intellektuális illuminációtól (misztikus víziók) a sorseseményen (alászállás az alvilágba) át egészen a keresetséggel szembeni ellenállásáig. Szembesíti tanításait Max Webernek az egyes életszférák (gazdaság, politika stb.) szétválását („Ausdifferenzierungen”) állító modernizációs elméletével, amely a XX. század körülményei között kizárja a testvériség etika lehetőségét. Az esszé azt igyekszik bizonyítani, hogy Simone Weil életműve egészében véve cáfolata ennek a tézisnek. Mégpedig azért, mert ő megtalálta a hétköznapi életben a szentet és a szentséget, amiben Isten revelálódik. A tanulmány megtárgyalja azt a kérdést is, hogy Simone Weil miért állt ellen a keresetségnek, aminek fő oka távolságtartó magatartása volt az Ószövetségtől, és az a nézete, miszerint a történelem folyamán az egyház totalitárius jegyeket mutatott fel.

Kulcsszavak: megtérés, misztikus víziók, aszketikus életvitel, katolicizmus keresetség nélkül, független életszférák, testvériség etika, racionális gazdaság, az emberiséggel szembeni kötelesek

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (187. o.)

Kiegészéshez vezet, vagy éppen ellenkezőleg, az elköteleződést fokozza a cölibátus vállalása? Az indiai katolikus klérus körében végzett tanulmány: A kiegészés, illetve az elköteleződés fogalmát jellemzően a munkával, néha a magánélettel kapcsolatos tényezőkkel szokták leginkább összekapcsolni. A legutóbbi három évtized során a klérus körében végzett különböző tanulmányok többféle magyarázatot adtak arra, miért vannak kitéve a papok a kiegészési szindrómának, továbbá a klérusban bekövetkező kiegészés vizsgálata során különféle független változókat kapcsolnak össze. Ugyanakkor eddig nem történt kísérlet a cölibátus vállalása, valamint a klérusban bekövetkező kiegészés, illetve elköteleződés közötti összefüggések vizsgálatára. Elfogadható életforma pszichológiai szempontból a cölibátus? A (latin rítusú, római) katolikus egyházban hagyományosan csak olyan jelöltek részesülhetnek a papság szentségében, akik készek arra, hogy szabadon vállalják és nyilvánosan megerősítsék akaratukat, miszerint az Isten országa iránti szeretet és az emberek iránti szolgálat által vezérelve cölibátust fogadnak. Ez az indiai katolikus klérus körében végzett tanulmány azzal járul hozzá a kiegészés, illetve elköteleződés szakirodalmához, hogy a papi cölibátus vállalása, valamint a klérusban bekövetkező kiegészés és elköteleződés közötti összefüggéseket vizsgálja – ez pedig új kezdeményezésnek számít a kiegészés és elköteleződés szakterületén. Emellett első ízben kerül sor az elköteleződés modelljének alkalmazására a klérus körében. Az 511 dél-indiai katolikus egyházmegyes papra kiterjedő hierarchikus

EJMH 5, 2010

regressziós elemzések megerősítették, hogy a cölibátus vállalása fordított arányban áll a kiégéssel (fordított összefüggést találtak az érzelmi kimerüléssel és deperszonalizációval, pozitív összefüggést az egyéni teljesítménnyel), ugyanakkor pozitív összefüggést mutattak ki az elköteleződéssel.

Kulcsszavak: kiégés a klérusban, elköteleződés a klérusban, a cölibátus vállalása, egyházmegegyes papok, katolikus egyház

KOVÁTS ANTAL (205. o.)

Magyar iskolai tanulók képe a német nyelvű országokról és a németekről: Jelen dolgozat egy 25 évvel korábban elvégzett felmérés folytatásának eredményeit mutatja be, amely magyarországi 8. osztályos általános iskolai tanulók németekről alkotott képét vizsgálta. A vizsgálat célja annak megállapítása volt, milyen képet alkotnak a végzős általános iskolások a német nyelvű országokról és emberekről, illetve miként befolyásolják ezt a képet információforrásaik, az iskola, a szülői ház, a média és az ismerősök. Az elvégzett felmérés az oktatáspolitikára is kínál visszajelzést, hogy milyen hatékonysággal jutnak el a tanulókhöz a különféle tananyagok és más információs források által közvetített ismeretek, illetve miként épülnek be tudásállományukba. A téma azáltal is időszerűvé vált, hogy az 1989–1990-es politikai változásokon túl eme negyed évszázadban sok változás ment végbe a németekről alkotott képet befolyásoló információforrásokban. A média befolyása általánosságban erőteljesebbé vált, megváltozott a társadalmi környezet, és új hangsúlyok jelentek meg az iskolai oktatásban is. Ez a vizsgálat részben helyzetfelmérés volt, hogy milyen ma a tanulók németekről és a német nyelvű országokról alkotott képe, másrészt viszont a 25 évvel korábbi eredményekkel való összevetést célozta. A tanulmány a problémafelvetés és a felmérés előkészítésének bemutatása után ismerteti a megkérdezettek kiválasztásánál követett megfontolásokat, a kérdéseket és céljukat, a kitöltött kérdőívek értékelésénél alkalmazott elveket és a statisztikai eredményeket. Az 1980-as és 2005-ös eredmények összehasonlítása után a sztereotípiákra utaló tanulói vélemények összevetése következik más hasonló magyarországi és külföldi eredményekkel. Végezetül az iskolákban használt idevágó tankönyveket tekintem át a feltett kérdések tükrében, annak megállapítására, hogy ezek mennyiben járulhattak hozzá a vizsgált kérdések kapcsán tapasztalt ismeretekhez, illetve ismerthiányokhoz. A két felmérésnél alkalmazott kérdőívek kérdéseit igyekeztem minél inkább azonosnak megtartani, hogy a válaszokat össze lehessen hasonlítani. A kérdések részben nemcsak iskolában szerzett ismeretekre vonatkoztak a földrajz, történelem és az általános műveltség terén, hanem a tanulók érzelmeire is a témával kapcsolatban.

Kulcsszavak: ismeretek, sztereotípiák, oktatáshatékonyság, érzelmek, szintetizáló tanulás, tanulók, németek, német nyelvű országok, felmérés

KISS-GEOSITS BEATRIX (239. o.)

A nyugat-magyarországi pedagógusok kiégését befolyásoló tényezők vizsgálata: A nevelő, oktató szakemberek számára nyilvánvaló, hogy munkájuk során folyamatosan találkozniuk kell a gyerekek / felnőttek sokféle érzelmi reakciójával, foglalkozniuk kell azok eredetével, kihatásaival. Fontos ismerniük azokat a tényezőket, amelyek segítik, ill. nehezítik magát a nevelő

folyamatot, munkájukat, valamint annak módját, hogy ezeket a nehézségeket hogyan is lehet leküzdeni tudatosan úgy, hogy közben lelkileg, érzelmileg továbbra is működőképese tudjanak maradni mind munkájuk, mind magánéletük színterén. A segítő munkában nyilvánvalóan a legfőbb munkaeszköz saját személyiségük. Fontos, hogy tudjanak másokon segíteni, de ugyanilyen fontos, hogy önmagukat is tudják karbantartani – mert ez ugyanannak a folyamatnak a két oldala. Az ember érzelmi élete kihat másokra, – tehát az nem pusztán magánügy –, mások körülményei, életvezetése pedig kihat saját bensőjük állapotára. Jelen tanulmány a pedagógusok kiegészítő befolyásoló tényezők vizsgálatát tűzi célul, a pályaválasztás egyes elemei, az érdeklődés, a szükségletek, az egyén és környezet kapcsolata, a szülői nevelési attitűd, családi pályaminta, a pályaválasztási elégedettség középpontba helyezésével. A munka és lelki egészség kérdésén keresztül vizsgálja a szerző a szakmai elismerés, anyagi, erkölcsi megbecsülés kiegészítő befolyásoló mértékét, továbbá a munkatársi kapcsolat és a vezetővel való kapcsolat kiegészítő veszélyeztetettségre gyakorolt hatását, valamint a testi egészségi tünetek (munkából kiesés, táppénz) és a lelki egészség kapcsolatát. A vizsgálati kérdést a nem, a pályán eltöltött idő, a vezetői, beosztotti státusz változójának jellemzésével cizellálja a szerző.

Kulcsszavak: pedagógus, pályaválasztás, érdeklődés, motiváció, szülői nevelési attitűd, kiegészítő, kiegészítő veszélyeztetettség, szakmai-, anyagi-, erkölcsi elismerés

TÖRÖK PÉTER, NAGY ISTVÁN & JOÓB MÁTÉ (257. o.)

A magyarországi történelmi keresztény egyházak kommunizmus alatti karitatív tevékenysége és annak kihatása a posztkommunista egyházi jótékonyági tevékenységre, 2. rész: A kétrészes tanulmány a magyar történelmi keresztény egyházak kommunizmus alatti karitatív tevékenységét elemzi nemcsak tényfeltáró, leíró szempontból, hanem kitekintéssel arra is, hogy annak milyen hatása van a posztkommunista egyházi jótékonyági tevékenységre. Ez szükség-szerűen megköveteli annak rövid felvillantását is, hogy milyen és mekkora volumenű karitatív tevékenységet folytatott a katolikus, a református és az evangélikus egyház a kommunista hatalomátvétel előtt. Az egyházi szociális intézmények jelentős része a második világháborút követő években állami igazgatás alá került, új dolgozók gyakran csupán pénzkeresetnek tekintették feladataik ellátását, és hiányzott belőlük a szolgálatuk iránti elkötelezettség. Tetten érhető, miként igyekezett az államszocialista politika a karitást és a diakóniát egyház- és hitélet-sorvasztó törekvéseihez felhasználni. Ezt szolgálták azok az intézkedések, amelyek alapján szinte csak olyan intézmények maradhattak felekezeti kézben, ahol missziós tevékenységre egyáltalában nem vagy csak igen kis mértékben volt lehetőség. Az államhatalom partnereivé váltak részben azok az egyházi vezetők is, akik a hivatalos elvárásokhoz igazodva igyekeztek biztosítani a túlélést. Előrelépést jelentett, amikor állami fenntartású szociális intézmények rosszul fizetett és nehéz munkával járó, elhivatottságot igénylő munkahelyeit töltötték fel képzett és rátermett munkaerővel egyházi javaslatok, jelölések alapján. A diktatúra idején ugyancsak erősen visszaszorult a gyülekezeti, egyházközi jótékonyági tevékenység. Mindhárom egyháznál megfigyelhető az a szándék, hogy a diktatórikus rendszer után újjáéledő jótékonyági tevékenységükben a szükségszerűen jelentkező intézményesülési folyamat, szigorú szakmaiság ellenére is megőrizték a lelkiséget, a karizmát. Az elemzés rámutat néhány olyan esetre is, amely a posztkommunista állammal való kapcsolattartás buktatóira hívja fel a figyelmet. A tanulmány első fele a protestáns egyházakhoz kötődő segítő szolgálatok működési lehetőségeit mutatta be külön-külön református és evangélikus vonatkozásban. A második rész a katolikus karitás létezési

körülményeit tekinti át a diktatúra éveiben, hasonló szempontok szerint, kitekintve a II. világháború előtti időkre és az 1989-es rendszerváltás utáni megváltozott lehetőségekre is.

Kulcsszavak: diakónia, Magyarország, kommunizmus, államszocializmus, diktatúra, történelem, visszatekintés, segítő foglalkozás, intézményesülés, helyi kezdeményezés, egyház–állam kapcsolatok

EJMH 5 (2010) 2, 296–99